

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือแก้ปัญหาทางการศึกษา และถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา โดยต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพแนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือเชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ทุกเวลาดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน (พนม บุญญไพโร, 2548)

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - 2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพในปี 2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนอย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และยังได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนา

คุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนทั่วประเทศที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสอดคล้องตามจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษาและมี แผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 3)

ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดสิ่งที่ ต้องการให้ผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้ หลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 2 ลักษณะ อย่างแรก คือ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด คือ สิ่งที่หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนต้องรู้และมีในตัวผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยแก่นความรู้ที่ผู้เรียน ต้องรู้ และสิ่งที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้ถูกจัดเรียงตามลำดับความยากง่ายจากชั้น ประถมศึกษาปีที่1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บางกลุ่มสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัดในระดับการศึกษาขั้นต้น ถูกกำหนดให้เรียนรู้สำหรับเป็นพื้นฐานในการจัดการ เรียนรู้ระดับสูงขึ้น ดังนั้นในการจัดการศึกษาแต่ละระดับชั้น การคำนึงถึงมาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัดจึงเป็นสิ่งสำคัญ อย่างที่สอง คือ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายการพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสารความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่าง พอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ดังนั้นเป้าหมายสำคัญ ของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่ หลักสูตรกำหนด หน้าที่สำคัญของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551คือการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 67)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีหลายองค์ประกอบที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับห้องเรียน นอกห้องเรียนในระดับโรงเรียน ระดับชุมชนสังคม และระดับประเทศ ซึ่งทุกองค์ประกอบ มีความสำคัญและสัมพันธ์กัน (ทิตนา แคมมณี, 2551, หน้า 22) ในการจัดการเรียนการสอนนั้นแนวคิดที่สำคัญต้องคำนึงถึงเป้าหมาย คือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะในบริบทระดับห้องเรียนเป็นบริบทของการจัดการที่ใกล้ชิดระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม เป็นต้น โดยจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ไปสู่การปฏิบัติ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่มีความสำคัญจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกแห่ง จากความสำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัดการเรียนรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ พัฒนาความคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์ และจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) ได้ระบุเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่ม มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัยและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วม ขอข่วยยุทธศาสตร์การวิจัยทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2553 - 2556 ได้ระบุยุทธศาสตร์การทำวิจัย ข้อ 2 ระบุว่าการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ โดยการพัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพ และพัฒนาครูให้มีความเป็นเลิศในด้านจัดการเรียนรู้และระบุเกี่ยวกับการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ มีสาระสำคัญคือ เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นให้มีการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และในยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้ระบุการสร้างงานวิจัย เพื่อสร้างศักยภาพของครูให้มีความเข้มแข็งในวิชาชีพนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ที่นำไปสู่การบริหารจัดการสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์นั้นมีความสำคัญยิ่งดังได้ระบุไว้ในแนวนโยบายการจัดการศึกษาของชาติตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งในแผนพัฒนาการศึกษาชาติในระยะต่างๆ ถึงปัจจุบันแต่ก็ยังไม่สพผลสำเร็จเท่าที่ควร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2548, หน้า 58) และเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ในหมวด 4 มาตราที่ 24 (2) กล่าวว่า ฝึกทักษะพัฒนากระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 19) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 2 ไว้ว่า เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและทักษะการใช้ชีวิต และระบุไว้ในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ในสมรรถนะข้อที่ 2 คือ ความสามารถด้านการวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม และในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุ กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนได้แก่ เรื่องของกระบวนการคิดไว้ว่า การวัดประเมินผลการเรียนรู้ในเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องผ่านการประเมินผลใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผ่านการประเมินรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด 2) ผ่านการประเมินรายวิชาพื้นฐานตามเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนด 3) ผ่านการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งครูต้องทำการประเมินการคิดวิเคราะห์ 4) ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด และ 5) ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ , 2551) ด้วยประกอบกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษา 5 ปี ต่อ 1 ครั้ง ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 4 ด้านผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2545, หน้า 8) และ ตามมาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยระบุไว้ใน มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ว่า ให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหลากหลายความต้องการ และความสุขในการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนผสมผสานความรู้ โดยจัดหลักสูตรที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และมีการพัฒนา ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ ได้กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 18)

จากผลการวิจัยของนักการศึกษาพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาของเมืองไทยที่ปรากฏอยู่ทั่วไปคือนักเรียนไม่พยายามคิดชอบทำตามคำสั่งของครู และไม่มีความคิดเป็นของตนเองไม่พยายามฉีกกรอบความคิดหรือ หาแนวทางใหม่ๆในการแก้ปัญหาจึงแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ได้ (สำราญ กำจัดภัยและคณะ, 2553, หน้า 2)และจากผลการรายงานเรื่อง “การศึกษาศักยภาพของเด็กไทย” โดยกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ ยังพบว่า ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิด ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงควรมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาการฝึกกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย เพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ, 2551, หน้า 55)

ในเขตตรวจราชการที่ 10, 12, ของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 7 กระทรวงศึกษาธิการพบว่าปัจจัยในด้านครูผู้สอน พบว่าครูควรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในการสอนคิด และขาดการวิเคราะห์หลักสูตรสู่การจัดทำแผนการสอน และยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนยังไม่เป็นที่พอใจเพราะทักษะการคิดวิเคราะห์ถือว่าเป็นพื้นฐานของทักษะการคิดทั้งหมด เป็นทักษะการคิดระดับสูง ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการคิด เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต บุคคลที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จะมีความสามารถในด้านอื่นๆ เหนือกว่าบุคคลอื่นๆ ทั้งทางด้านสติปัญญาและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การฝึกครูให้มีทักษะในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดของผู้เรียนนี้ต้องกระทำอย่างเป็นระบบ จริงจัง และต่อเนื่อง และ

ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย เช่น จากวิทยากรซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้มาให้ความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะการจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ หรืออาจเป็นศึกษานิเทศก์ จากหน่วยงานต้นสังกัด ที่อาจต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ นิเทศ ติดตามและประเมินผล ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนตลอดจนผู้บริหารก็ต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ และใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ตลอดเวลา โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระต้องมีการสอดแทรกทักษะการคิด กระบวนการคิด เพื่อให้ทักษะการคิด วิเคราะห์ดังกล่าว ซึมซาบเข้าไปในตัวผู้เรียนมากที่สุด (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 53)

โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ถือได้ว่าเป็น หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีการจัดการศึกษา ดังนี้

- 1) จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยรับเด็กที่จบจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน ได้รับการศึกษาเรียนจบและมีคุณภาพตามที่หลักสูตรประถมศึกษากำหนดโดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการบริหารทั้ง 4 งาน ให้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างเสริมบรรยากาศทางด้านวิชาการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา สนับสนุนให้มีการแข่งขันทางวิชาการ จัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคน 2) สร้างเสริมระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม สร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในปรัชญาของโรงเรียน คือ “ขยันเรียน เพียรทำดี มีวินัย” 3) พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล ทันท่วงที สามารถพัฒนาตนเองพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและทำงานตามหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ 4) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สามารถให้บริการบุคลากรและชุมชนได้อย่างทั่วถึงจากแผนปฏิบัติงานทั้งสี่ด้านผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มในด้านของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนและจากผลการประเมินคุณภาพรอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น มีผลการประเมินของโรงเรียนอยู่ในระดับ ดี ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับ ปรับปรุง และมีข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อการพัฒนา คือ สถานศึกษา ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนควรได้รับ

การพัฒนาองค์ความรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ครอบคลุมทั้งเนื้อหา ความรู้และทักษะปฏิบัติ ครูควรสอนให้ครอบคลุมตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด โดย คำนึงถึงธรรมชาติวิชาพร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาผลการสอบ O - NET ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่ได้ระดับคุณภาพต้องปรับปรุงเร่งด่วน 3 กลุ่ม ระดับต้องปรับปรุง 2 กลุ่ม ระดับ คุณภาพพอใช้ 2 กลุ่ม และระดับคุณภาพดี 1 กลุ่มคือ สุขศึกษาและพลศึกษา (ผลการ ประเมินภายนอกกรอบสาม โรงเรียนสกลทวาปี ,2555)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครูของโรงเรียนได้มีความตระหนักและมึ ความประสงค์ที่จะพัฒนาครูและบุคลากรของโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาหลักการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งคาดว่าจะสามารถพัฒนาเทคนิคการสอนของครู และส่งผลให้ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องตาม เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครเป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครมี อะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพและปัญหาของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
2. ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
3. ได้แนวทางการติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน
- 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 56คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ครูเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน

1.2.2 คีแกนนิเทศก์จำนวน 1คน

1.2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-6 จำนวน 54คน ประกอบด้วย

1.2.3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน9 คน

1.2.3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 9 คน

1.2.3.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 คน

1.2.3.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน

1.2.3.5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 คน

1.2.3.6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน

1.2.4 วิทยากร คือ ผู้ที่ให้ความรู้ครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนา
ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในการอบรม
เชิงปฏิบัติการ จำนวน 1 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยการพัฒนา
ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียน
สกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครไว้ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
ทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

2.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

2.1.1.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึงความสามารถใน
การแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วยการ
วิเคราะห์ชนิด การวิเคราะห์สิ่งสำคัญและการวิเคราะห์เสถียร

2.1.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถ
ในการหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่า มีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร
ประกอบด้วยการวิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์
การวิเคราะห์ขั้นตอนของความสัมพันธ์การวิเคราะห์จุดประสงค์ การวิเคราะห์สาเหตุและ
ผลและการวิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปแบบอุปมาอุปไมย (เปรียบเทียบ)

2.1.1.3 การวิเคราะห์หลักการหมายถึง ความสามารถในการ
หาหลักการความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการ

โต เป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุดประกอบด้วยการวิเคราะห์โครงสร้าง และการวิเคราะห์หลักการ

2.1.2 เทคนิคการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1) การช่วยผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือปัญหา 2) การสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ 3) การสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการตอบคำถาม 4) ครูควรพูดให้น้อยลงหรือฟังให้มากขึ้น 5) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองกับผู้เรียน 6) การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลาย 7) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้คิดได้นำเสนอหรือสะท้อนความคิดวิเคราะห์

2.1.3 ความรู้ความสามารถของครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.1.4 ความสามารถของครูในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครเพื่อนำข้อมูลหรือปัญหาที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน มาร่วมกันวิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหา และเพื่อเพิ่มความรู้ หรือทักษะใน การทำงาน โดยเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ

2.2.2 การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารที่ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนและครูในโรงเรียนสกลทวาปี ในอันที่จะพัฒนาปรับปรุงผู้รับการนิเทศในเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ด้วยการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และช่วยแก้ปัญหาระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปีเกิดการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนให้ดีขึ้น

2.2.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) เป็นวิธีการพัฒนา

สมรรถภาพการทำงานของครู โรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครใน อันที่จะพัฒนาปรับปรุงผู้รับการนิเทศในเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเกิดการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน ให้ดียิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้ไปถึง 3 ประการ คือ การแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ในการ ทำงาน โดยยึดหลักการของการเรียนรู้ร่วมกัน(Co-Construction) เพื่อผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนให้ ค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research : AR) การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้วงจรการวิจัยแบบ PAOR ตามแนวคิดของ เคมมิสและแมคแทกการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988, P 1 – 15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2554, หน้า 301 – 303) ซึ่งกำหนดขั้นตอนวิจัยไว้ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ทั้งนี้ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนและให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พร้อมกับบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ได้ โดยผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาศักยภาพครูในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครใช้ระยะเวลา 6 เดือน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556ระหว่างเดือนตุลาคม 2556ถึงเดือนมีนาคม 2557โดยการวิจัยได้แบ่งเป็น 2 วงรอบ คือ

วงรอบที่ 1 ตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2556

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนา ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อให้

ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้มาใช้อย่างปฏิบัติ จนปรากฏผลแล้วได้ดำเนินการสะท้อนผลการปฏิบัติงานว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้ในขณะร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ และในระหว่างกรณีเหตุการณ์กิจกรรมการเรียนรู้ โดยคณะผู้ร่วมวิจัย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2. นำข้อมูลที่ได้รับในข้อ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลและจัดกระทำข้อมูลแต่ละประเภท โดยแยกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้วยรูปแบบ ต่างคน ต่างเวลา และต่างสถานที่

3. นำผลที่ได้จากข้อ 2 มาสรุปผลการดำเนินงานร่วมกันของทีมงานคณะผู้ร่วมวิจัย ถ้าพบส่วนดีก็ดำเนินการต่อไป ถ้าพบส่วนบกพร่องหรือปัญหา ก็ดำเนินการใหม่ในรอบที่ 2

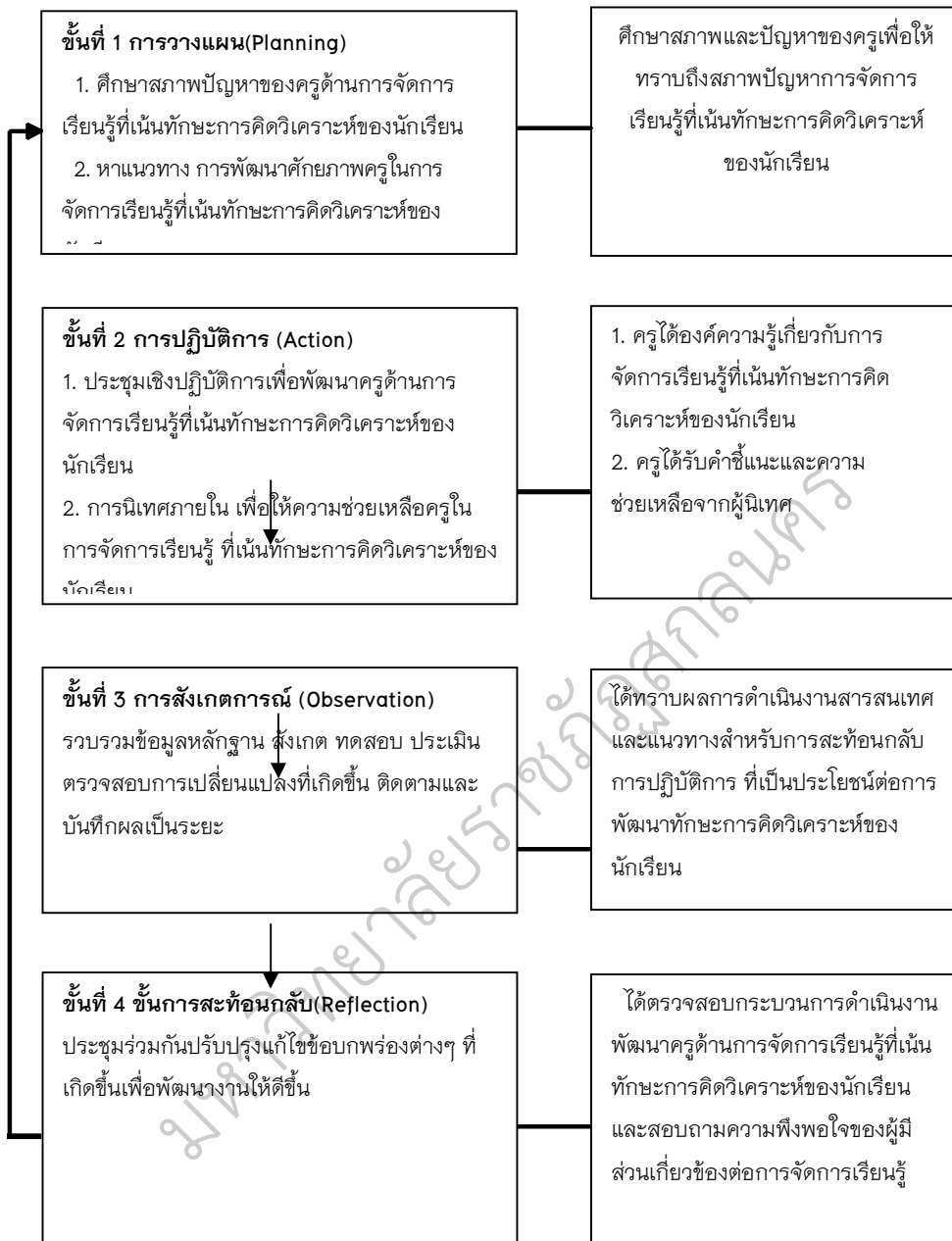
วงรอบที่ 2 ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ.2557 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2557

หลังจากการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบส่วนที่บกพร่อง ก็นำปัญหาที่พบมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ขั้นตอนการวิจัยแบบเดิม เพื่อสรุปผลเก็บตกผลการดำเนินการอีกครั้ง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัด สกลนคร โดยประยุกต์ใช้วงจรการวิจัยแบบ PAOR ตามแนวคิดของ เคมมิสและแมคแทกการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988, pp1-15, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ซึ่งกำหนดขั้นตอนวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ดังแสดงไว้ใน ภาพประกอบ 1

วงรอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพครูประกอบด้วย การดำเนินการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูในทางที่พัฒนาขึ้น อันส่งเสริมให้ครู มีความรู้ความเข้าใจ และ

สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้เทคนิค การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่คาดหวัง

2. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริงความสำคัญ แก่นแท้ องค์ประกอบหรือหลักการ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเนื้อเรื่องต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ สิ่งใดและส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้น แต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้างและเกี่ยวพันกัน โดยอาศัยหลักการใดประกอบด้วย

2.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ/ ส่วนประกอบ หมายถึง เป็น ความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์ชนิด การวิเคราะห์สิ่งสำคัญและการวิเคราะห์เลขศูนย์

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการหา ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่า มีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ประกอบด้วย การวิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ ขั้นตอนของความสัมพันธ์ การวิเคราะห์จุดประสงค์ การวิเคราะห์สาเหตุและผลและการ วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย (เปรียบเทียบ)

2.3 การวิเคราะห์หลักการหมายถึง ความสามารถในการหาหลักการ ความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์โครงสร้าง และการวิเคราะห์หลักการ

3. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดความรู้หรือมวลประสบการณ์ด้าน การเรียนรู้ต่างๆ ให้เกิดกับผู้เรียน ด้วยรูปแบบเทคนิควิธีการและกระบวนการต่างๆ ที่ หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างวัตถุประสงค์ล้าสมัยให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

4. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจัด ความรู้หรือมวลประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ต่างๆ ให้เกิดกับผู้เรียน ด้วยรูปแบบ เทคนิค วิธีการและกระบวนการต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถ ในการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราวหรือ

เหตุการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท้ของประกอบหรือหลักการของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเนื้อเรื่องต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์สิ่งใดและส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละ เหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด

5. การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูในทางที่ พัฒนาขึ้น อันส่งเสริมให้ครู มีความรู้ความเข้าใจ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของ สิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท้ของประกอบหรือหลักการของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเนื้อเรื่องต่างๆ ว่า ประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์สิ่งใดและส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละ เหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด

6. ความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการ คิดวิเคราะห์ของนักเรียน หมายถึง ผลลัพธ์อันเกิดจากการที่ครูได้รับการพัฒนาตาม รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียน อันได้แก่

6.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พฤติกรรมทางปัญญาของครูที่บ่งบอกว่า มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ในขอบข่ายเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การ วิเคราะห์ผู้เรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ลักษณะการคิดวิเคราะห์ และกระบวนการคิด วิเคราะห์ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน การเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ตลอดจน วิธีการวัดและประเมินผลความสามารถในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การบรรยาย การ อธิบาย การยกตัวอย่าง หรือการตัดสินใจคุณค่า ซึ่งในที่นี้สามารถวัดได้โดย ใช้แบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนและแบบประเมินตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.2 ความสามารถของครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พฤติกรรมทางปัญญาของครูที่แสดงออกในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ครูแต่ละคนพัฒนาขึ้น ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ตามแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีระดับความเหมาะสมเป็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

6.3 ความสามารถของครูในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการสอน ด้วยเทคนิควิธีการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่หลากหลายต่างกันไป โดยครูเป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องจนผู้เรียนสามารถตัดสินใจและสรุปผลจากการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนได้ตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีหลากหลายวิธี ได้แก่ 1) การช่วยผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือปัญหา 2) การสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบหรือมีเสรีภาพ 3) การสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการตอบคำถามหรือแก้ปัญหา 4) ครูพูดให้น้อยลงหรือฟังให้มากขึ้น 5) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองกับผู้เรียน 6) การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลาย 7) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้คิด ได้นำเสนอหรือสะท้อนความคิด โดยทั้งหมดทั้งมวลนี้เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ซึ่งมีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมต่างๆ และเป็นผู้สร้างสถานการณ์หรือกิจกรรมให้ผู้เรียนค้นคว้า ให้เป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมและเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

7. สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง วิธีการและผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ครูโรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครประสบก่อนการพัฒนาอันได้แก่

7.1 สภาพการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหมายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่ดำเนินการในชั้นเรียนที่รับผิดชอบ

7.2 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

หมายถึงสถานการณ์ ลักษณะ หรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้ตามกระบวนการ

8. เทคนิคการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง จนสามารถตัดสินใจและสรุปผลจากการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนได้ตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ อันได้แก่

- 1) การช่วยย้่าให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือปัญหา
- 2) การสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ
- 3) การสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการตอบคำถาม
- 4) ครูควรพูดให้น้อยลงหรือฟังให้มากขึ้น
- 5) การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองกับนักเรียน
- 6) การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลาย
- 7) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้คิดได้นำเสนอหรือสะท้อนความคิดวิเคราะห์เป็นต้น

9. การติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์หมายถึง การสังเกต รวบรวมข้อมูล และการลงข้อสรุป โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สร้างขึ้นตามหลักกระบวนการวิจัย ทั้งในระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ และระหว่างกรณีศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครได้แก่

9.1 ผลการดำเนินงาน หมายถึงผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

9.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหมายถึง ความรู้สึก ทศนคติหรือความคิดเห็นในเชิงบวกของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้สามารถวัดได้จาก การสังเกต การใช้แบบสอบถาม ความพึงพอใจที่มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

10. ครู หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรที่ปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

11. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
12. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสกลทวาปี ต.โนนหอม อ.เมือง จังหวัดสกลนครสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
13. ผู้ร่วมวิจัย หมายถึง ครูโรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่สนใจเข้าร่วมในการวิจัย
14. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หมายถึง รูปแบบ วิธีการ ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านความรู้ความสามารถทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงานให้กับครู โดยมีการวางแผนเป้าหมายเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุดอันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวบุคลากรและองค์กรหน่วยงานประกอบด้วย
 - 14.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การให้ความรู้กับครูโรงเรียนสกลทวาปี จำนวน 12 คน เป็นผู้ร่วมการวิจัย เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี ปีการศึกษา 2556 โดยครูทุกคนได้รับผลลัพธ์ของการวิจัยร่วมกันโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและลงมือปฏิบัติการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ
 - 14.2 การนิเทศภายใน หมายถึง เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนสกลทวาปี ในฐานะผู้นิเทศ ในอันที่จะพัฒนาปรับปรุงส่งเสริม สนับสนุน หรือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นครูในโรงเรียนสกลทวาปีให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี ให้เกิดการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น
 - 14.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) หมายถึง วิธีการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของครู โรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในอันที่จะพัฒนาปรับปรุงผู้รับการนิเทศในเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพครูใน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เกิดการพัฒนา และส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นขึ้น โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้ไปถึง 3 ประการ คือ การแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ในการทำงาน โดยยึดหลักของการเรียนรู้ร่วมกัน

(Co - Construction) เพื่อผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนให้ค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

15. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี หมายถึง การวิจัยที่ครูโรงเรียน สกลทวาปีจำนวน 12คน เป็นผู้ร่วมการวิจัย เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี ปีการศึกษา 2556 โดยครูทุกคนได้รับผลลัพธ์ของการวิจัยร่วมกัน และมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

15.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อให้ได้รู้สภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และเป็นแนวทางในการวางแผน การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

15.2 การปฏิบัติการ (Action) หมายถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนสกลทวาปี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครและการนิเทศภายใน เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับองค์ความรู้ คำแนะนำ และความช่วยเหลือจากผู้นิเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

15.3 การสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหลักฐานจาก การทดสอบ การสังเกต การสอบถาม การประเมิน การตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ติดตามและบันทึกผลเป็นระยะเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน สารสนเทศ อันเป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับ ของการดำเนินการปฏิบัติการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

15.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง การประชุมร่วมกันของ คณะผู้ร่วมวิจัย ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการวิจัย เพื่อการปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นและได้ตรวจสอบกระบวนการดำเนินงาน การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

โรงเรียนสกลทวาปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครและการสอบถามความพึงพอใจ
ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
นักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร